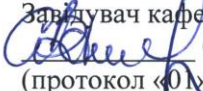

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра механічної та електричної інженерії

ЗАТВЕРДЖЕНО КАФЕДРОЮ
Зав.дувач кафедри
 Станіслав ПОПОВ
(протокол «01» вересня 2025 р. №1)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна міждисциплінарної освітньої програми)
ПАТЕНТНА ДІЯЛЬНІСТЬ

міждисциплінарна освітньо-наукова програма	Сервісна інженерія в агропромисловому виробництві
спеціальності	G11 Машинобудування (за спеціалізацією G11.03 Технологічні машини та обладнання), N7 Агроінженерія
галузі знань	G Інженерія, виробництво та будівництво, H Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина
рівень вищої освіти	магістр
факультет	інженерно-технологічний

Полтава
2025/2026 н. р

Робоча програма навчальної дисципліни Патентна діяльність для здобувачів вищої освіти за міждисциплінарною освітньо-професійною програмою Сервісна інженерія в агропромисловому виробництві спеціальностей G11 Машинобудування (за спеціалізацією G11.03 Технологічні машини та обладнання), H7 Агроінженерія.

Мова викладання державна

Розробник : Юлія БАСОВА, доцент кафедри механічної та електричної інженерії, кандидат технічних наук, доцент

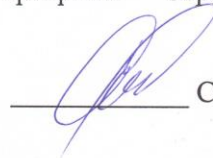
«01» вересня 2025 року

Юлія БАСОВА

Погоджено гарантом освітньої програми Сервісна інженерія в агропромисловому виробництві

«01» вересня 2025 року

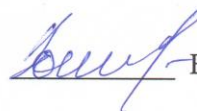

Сергій ХАРЧЕНКО

Схвалено радою з якості вищої освіти міждисциплінарної освітньої програми Сервісна інженерія в агропромисловому виробництві

протокол «01» вересня 2025 року № 1

Голова ради з якості вищої освіти міждисциплінарної освітньої програми

Володимир ДУДНИК

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма здобуття освіти
Загальна кількість годин	90
Кількість кредитів	3
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова
Рік навчання (шифр курсу)	G11МБ_мд_2025[2](ОНП)
Семестр	1
Лекції (годин)	16
Практичні / семінарські заняття (годин)	14
Лабораторні заняття (годин)	—
Самостійна робота (годин)	60
у т. ч. індивідуальні завдання (<i>вказати форму</i>), годин	—
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

оволодіти теоретичними знаннями про об'єкти промислової власності та авторського права і набути практичних навичок щодо оформлення матеріалів заявки на об'єкти права інтелектуальної власності.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передові технології у сільськогосподарському машинобудуванні

4. Компетентності:

загальні:

- ЗК 1. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 6. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

фахові:

- ФК 2. Критичне осмислення передових для галузевого машинобудування наукових фактів, концепцій, теорій, принципів та здатність їх застосовувати для розв'язання складних задач галузевого машинобудування і забезпечення сталого розвитку.
- ФК 6. Здатність виконувати науково-практичні та прикладні дослідження в машинобудівній галузі
- ФК 12. Здатність до отримання і аналізу інформації щодо тенденцій розвитку аграрних наук, технологій і техніки в сільськогосподарському виробництві.
- ФК 14. Здатність використовувати нормативно-законодавчу базу з метою правового захисту об'єктів інтелектуальної власності, які розробляються та знаходяться в господарському обігу.

5. Програмні результати навчання / результати навчання:

ПРН 4. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері галузевого машинобудування, аналізувати їх результати, обґрунтовувати висновки.

ПРН 5. Знання і розуміння засад технологічних, фундаментальних та інженерних наук, що лежать в основі галузевого машинобудування відповідної галузі.

ПРН 6. Відшукувати потрібну наукову і технічну інформацію в доступних джерелах, зокрема, іноземною мовою, аналізувати і оцінювати її.

ПРН 13. Забезпечувати охорону інтелектуальної власності.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Результат навчання	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
ПРН 4. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері галузевого машинобудування, аналізувати їх результати, обґрунтовувати висновки	знати основні поняття про об'єкти промислової власності та авторського права
ПРН 5. Знання і розуміння засад технологічних, фундаментальних та інженерних наук, що лежать в основі галузевого машинобудування відповідної галузі	знати основні джерела нормативно-правового регулювання відносин щодо охорони та використання об'єктів промислової власності
	володіти основними етапами творчої винахідницької діяльності
ПРН 6. Відшукувати потрібну наукову і технічну інформацію в доступних джерелах, зокрема, іноземною мовою, аналізувати і оцінювати її	володіти основними прийомами підбору патентної документації та аналізу патентної інформації
ПРН 13. Забезпечувати охорону інтелектуальної власності	володіти основними прийомами оформлення матеріалів заявки на об'єкти права інтелектуальної власності в основі галузевого машинобудування відповідної галузі

6. Методи навчання і викладання

- словесні методи: лекція; розповідь-пояснення;
- наочні методи: демонстрування;
- практичні методи: практичні роботи, робота з навчально-методичною літературою: конспектування; тезування, анотування;
- комп'ютерні і мультимедійні методи: використання мультимедійних презентацій.

7. Програма навчальної дисципліни:

Тема 1. Система патентно-правової охорони об'єктів інтелектуальної власності

Тема 2. Міжнародна патентна система та охорона інтелектуальної власності

Тема 3. Патентна інформація та документація

Тема 4. Набуття прав на об'єкти промислової власності

Тема 5. Розпорядження правами інтелектуальної власності

Тема 6. Оцінка прав інтелектуальної власності

Тема 7. Захист прав інтелектуальної власності

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма G11МБ мд 2025[2](ОНП)			
	усього	у тому числі		
		лек ц.	пра кт.	с. р.
Тема 1. Система патентно-правової охорони об'єктів інтелектуальної власності	12	2	2	8
Тема 2. Міжнародна патентна система та охорона інтелектуальної власності	13	2	2	9
Тема 3. Патентна інформація та документація	14	4	2	8
Тема 4. Набуття прав на об'єкти промислової власності	15	2	4	9
Тема 5. Розпорядження правами інтелектуальної власності	13	2	2	9
Тема 6. Оцінка прав інтелектуальної власності	13	2	2	9
Тема 7. Захист прав інтелектуальної власності	10	2	-	8
Усього годин	90	16	14	60

8. Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин Денна форма G11МБ мд 2025[2](ОНП)
Тема 1. Вивчення об'єктів інтелектуальної власності	2
Тема 2. Вивчення умов патентоспроможності об'єктів патентного права	2
Тема 3. Вивчення основних положень і порядку проведення патентних досліджень.	2
Тема 4. Вивчення порядку складання заявок на винахід (корисну модель)	4
Тема 7. Вивчення основних етапів проведення оцінки винаходів (корисних моделей)	2
Тема 8. Ліцензійний договір, вимоги до його укладання	2
Разом	14

9. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин Денна форма G11МБ мд 2025[2](ОНП)
Тема 1. Система патентно-правової охорони об'єктів інтелектуальної власності		
1	Функції і структура Всесвітньої організації інтелектуальної власності. Міжнародні договори, які полегшують одержання охорони промислової власності в кількох державах. Міжнародні договори, що засновують міжнародні класифікаційні системи. Міжнародні джерела правової охорони нетрадиційних об'єктів.	8
Тема 2. Міжнародна патентна система та охорона інтелектуальної власності		
	Європейська патентна організація Євразійська патентна організація. Регіональні угоди з питань охорони промислової власності. Вимоги Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків для товарів і послуг та	9

	протоколу Мадридської угоди. Міжнародна система охорони авторського й суміжного прав.	
Тема 3. Патентна інформація та документація		
	Патентна документація провідних країн світу: Великої Британії, іншого зарубіжжя та ін. Бази даних патентної документації провідних країн світу	8
Тема 4. Набуття прав на об'єкти промислової власності		
2	Умови надання охорони на промисловий зразок. Право на одержання патенту. Порядок одержання патенту, припинення його дії та визнання недійсним	9
Тема 5. Розпорядження правами інтелектуальної власності		
6	Структура ринку інтелектуальної власності. Фактори, що впливають на функціонування ринку інтелектуальної власності. Класифікація об'єктів інтелектуальної власності як об'єктів оцінки.	9
Тема 6. Оцінка прав інтелектуальної власності		
7	Виникнення, розвиток та значення міжнародної торгівлі ліцензіями. Характерні особливості та тенденції розвитку ринку ліцензій. Ринок ліцензій в Україні: його характерні особливості та тенденції розвитку.	9
Тема 7. Захист прав інтелектуальної власності		
8	Поняття захисту права інтелектуальної власності та предмет захисту. Назвіть форми та способи захисту прав. Сутність адміністративного порядку захисту прав. Види адміністративної відповідальності за порушення прав. Поняття судового порядку захисту.	8
	Разом	60

10. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання / Результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання / результатів навчання
ПРН 4. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері галузевого машинобудування, аналізувати їх результати, обґрунтовувати висновки.	Виконання вправ на практичних заняттях. Розв'язування тестів. Виконання завдань самостійної роботи.
ПРН 5. Знання і розуміння засад технологічних, фундаментальних та інженерних наук, що лежать в основі галузевого машинобудування відповідної галузі.	
ПРН 6. Відшукувати потрібну наукову і технічну інформацію в доступних джерелах, зокрема, іноземною мовою, аналізувати і оцінювати її.	
ПРН 13. Забезпечувати охорону інтелектуальної власності.	

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

Назва теми / Форма семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	виконання вправ на практичних заняттях	розв'язування тестів	виконання завдань самостійної роботи	
Тема 1. Система патентно-правової охорони об'єктів інтелектуальної власності	5	5	5	15
Тема 2. Міжнародна патентна система та охорона інтелектуальної власності	5	5	5	15
Тема 3. Патентна інформація та документація	5	5	5	15
Тема 4. Набуття прав на об'єкти промислової власності	10	5	5	20
Тема 5. Розпорядження правами інтелектуальної власності	5	5	5	15
Тема 6. Оцінка прав інтелектуальної власності	5	5	5	15
Тема 7. Захист прав інтелектуальної власності	—	—	5	5
Разом	35	30	35	100

Шкала та критерії оцінювання

виконання вправ на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	виконано завдання практичної роботи в повному обсязі, належним чином оформлено звіт, в якому відображено здатність до практичного застосування отриманих знань стосовно патентування наукової продукції, дано відповіді на контрольні питання;
4	виконано завдання практичної роботи в повному обсязі, належним чином оформлено звіт, в якому відображено здатність до практичного застосування отриманих знань стосовно патентування наукової продукції, дано неточні відповіді на контрольні питання
3	виконано завдання практичної роботи повністю, оформлено звіт не в повному обсязі, в якому в основному відображено здатність до практичного застосування отриманих знань стосовно патентування наукової продукції, дано неточні відповіді на контрольні питання
2	виконано завдання практичної роботи в повному обсязі, оформлено звіт не в повному обсязі, в якому в частково відображено здатність до практичного застосування отриманих знань патентування наукової продукції, дано неточні відповіді на контрольні питання
1	виконано завдання практичної роботи не в повному обсязі, оформлено звіт не в повному обсязі, не розкрито тему, відсутні відповіді на поставлені питання, допущені грубі помилки у оформленні, здобувач вищої освіти не вірно трактує основні положення, факти, правила, та не демонструє знань стосовно патентування наукової продукції
0	не виконано практичну роботу та не представлено звіт на захист, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнень програмних результатів

Шкала та критерії оцінювання
розв'язування тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	на високому рівні здобувач вищої освіти демонструє розуміння сутності матеріалу, про що свідчать 90 -100 % правильних відповідей
4	на середньому рівні здобувач вищої освіти демонструє знання і розуміння основних положень завдань що свідчать 70 – 89 % вірних відповідей)
3	на достатньому рівні здобувач вищої освіти демонструє неточні знання і розуміння основних положень матеріалу, що підтверджується 60 – 69 % вірних відповідей
2	на низькому рівні здобувач вищої освіти демонструє поверхневі знання і розуміння основних положень матеріалу; має 50 – 59 % вірних відповідей
0	здобувач вищої освіти не демонструє знань, у нього відсутнє розуміння основних положень матеріалу; має менше 49 % вірних відповідей (<i>бали не нараховуються, необхідне повторне виконання завдання</i>).

Шкала та критерії оцінювання
виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Здобувач вищої освіти представив конспект з самостійної роботи в повному обсязі, в якому він змістовно і вичерпно відповів на поставлені питання і продемонстрував знання щодо патентування наукової продукції.
4	Здобувач вищої освіти представив конспект з самостійної роботи і, в якому він в повному обсязі, але із незначними неточностями відповів на поставлені питання і продемонстрував знання щодо патентування наукової продукції.
3	Здобувач вищої освіти представив конспект з самостійної роботи, в якому він в основному відповів на поставлені питання і продемонстрував неглибокі знання щодо патентування наукової продукції.
2	Здобувач вищої освіти представив конспект з самостійної роботи, в якому він частково відповів на поставлені питання і частково продемонстрував знання щодо патентування наукової продукції.
1	Здобувач вищої освіти представив конспект з самостійної роботи, в якому він недостатньо відповів на поставлені питання і частково продемонстрував знання щодо патентування наукової продукції.
0	Здобувач вищої освіти представив не виконав самостійної роботи, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнень програмних результатів

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачено під час реалізації навчальної дисципліни

Засоби навчання: інформаційний супровід із використанням платформи Moodle; онлайн-платформа для створення інтерактивних віртуальних дощок Padlet (<https://padlet.com/basovay5/padlet-yv1uo3rww0u8m8vn>), комп'ютер (ноутбук) – 1 шт.; пристрій мультимедійний (проектор) – 1 шт.; проекційний екран – 1 шт.; презентації. офіційний сайт українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій (укрноїві): <https://nipo.gov.ua/>

Перелік інструментів, обладнання, необхідного для вивчення навчальної дисципліни, забезпечує спеціалізована навчальна лабораторія № 327.

13. Політика навчальної дисципліни

- *щодо термінів виконання та перескладання*: практичні завдання, завдання із самостійної роботи, що здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-30%). Перескладання поточного оцінювання відбуваються за наявності поважних причин із дозволу деканату. Оцінка повторного складання є остаточною.

- *щодо академічної доброчесності*: здобувач вищої освіти повинні дотримуватися Кодексу академічної доброчесності, Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти ПДАУ, Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в ПДАУ, Порядку перевірки академічних текстів на наявність текстових запозичень у ПДАУ;

- *щодо відвідування занять*: відвідування занять є обов'язковим. За наявності об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись з використанням технологій дистанційного навчання за погодженням із деканом факультету;

- *щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти*: на здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти ПДАУ

Назва теми	Навчальна платформа	Назва курсу	Посилання
Тема 2. Міжнародна система охорони інтелектуальної власності	Академія BOiB	DL170E - Спеціалізований курс DL-170 з основ патентів	https://www.wipo.int/en/web/wipo-academy

- *щодо оскарження результатів оцінювання*: урегулювання порядку оскарження процедури та результатів проведення контрольних заходів в ПДАУ регулюється Положенням про організацію освітнього процесу в ПДАУ, Положенням про оцінювання результатів навчання з.в.о. в ПДАУ, Положення про порядок вирішення конфліктних ситуацій у ПДАУ.

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Білоусова Н. О., Гаврушкевич Н. В., Данильченко М. А. та ін. : за ред. проф. П. М. Цибульова, доц. А. С. Ромашко. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. 374 с.

2. Басова, Ю. О. Кожушко Г. М., Шурдук І. В. Патентознавство та ліцензування: навч. посіб. Полтава : ПУЕТ, 2019. 165 с.

3. ДСТУ 3575–97. Патентні дослідження. Основні положення та порядок проведення. [Чинний від 1998-01-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 1997. 16 с.

4. ДСТУ 3574–97. Патентний формуляр. Основні положення. Порядок складання та оформлення. [Чинний від 1998-01-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 1997. 10 с.

Допоміжні

5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 зі змінами [Електронний ресурс]. URL: Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>. (Дата звернення 28.08.2025 р).

6. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі». (Введений в дію Постановою ВР № 3769-ХІІ (3769-12) від 23.12.93 // ВВР. – 1994. – № 7. – Ст. 33) [Електронний ресурс]. URL: Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3687-12>. (Дата звернення 28.08.2025 р).

7. Правила складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель : Наказ Міністерства освіти і науки України 22.01. [Електронний ресурс]. URL: Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0173-01#Text> (Дата звернення 28.08.2025 р).

8. Порядок сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2004 р., № 1716. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/10382176> (Дата звернення 28.08.2025 р).

9. Правила розгляду заявки на винахід та заявки на корисну модель : Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.03.2002, № 197. [Електронний ресурс]. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0364-02#Text>. (Дата звернення 28.08.2025 р).

10. Ширін Л.Н., Салов В.О., Денищенко О.В., Барташевський С.Є., Коровяка Є.А., Расцветаєв В.О. Інженерна творчість і патентознавство : підручник / Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». Дніпро : НТУ «ДП», 2019. 300 с.

11. Басова Ю. О., Омельченко Н. В., Школяр С. П. Інтелектуальна власність : навч. посіб. у схемах і таблицях. Львів : Компакт-ЛВ, 2008. 164 с.

12. Басова, Ю. О. Кожушко Г. М., Шурдук І. В. Патентознавство та ліцензування: навч. посіб. Полтава : ПУЕТ, 2019. 165 с. Басова Ю. О., Омельченко Н. В., Школяр С. П. Інтелектуальна власність : навч. посіб. у схемах і таблицях. Львів : Компакт-ЛВ, 2008. 164 с.

13. Басова Ю. О., Левченко Ю. В., Романенко В. С Комп'ютерне піратство і основні методи боротьби з ним. *Інноваційні аспекти систем безпеки праці, цивільного захисту та захисту інтелектуальної власності*: матер. IX Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., Полтава, 27-28 берез. 2024 р. Полтава: ПДАУ, 2024. С. 114-116.

14. Губа Л. М., Басова Ю. О., Барабаш В. О. Використання штучного інтелекту в інтелектуальній власності: тенденції та виклики. *Інноваційні аспекти систем безпеки праці, цивільного захисту та захисту інтелектуальної власності*: матер. IX Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., Полтава, 27-28 берез. 2024 р. Полтава: ПДАУ, 2024. С. 119-122.

15. Басова Ю.О., Губа Л.М. Торговельна марка як засіб ідентифікації товару *Інноваційні аспекти систем безпеки праці, цивільного захисту та захисту інтелектуальної власності*: матер. VIII ІВсеукр. наук.-практ. інтернет-конф., Полтава, 23-24 берез. 2023 р. Полтава: ПДАУ, 2024. С. 161-163

16. Басова Ю.О. Левченко Ю.В. Охороноздатність комп'ютерних програм і їх окремих елементів *Інноваційні аспекти систем безпеки праці, цивільного захисту та захисту інтелектуальної власності*: матер. VIII ІВсеукр. наук.-практ. інтернет-конф., Полтава, 23-24 берез. 2023 р. С. 158-161

17. Басова Ю., Прілепо Н., Левченко Ю. Академічний плагіат як форма порушення академічної доброчесності та авторського права. *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*. 2025. № 4.

18. Ткаченко А. С., Басова Ю. О., Губа Л. М. Адаптивне управління митною логістикою харчових продуктів із географічно захищеними назвами. *Економіка та суспільство*. № 78 (2025).

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Міністерство економіки України / Інтелектуальна власність. [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>

2. Державна система правової охорони інтелектуальної власності [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://ukrpatent.org/uk>.

3. Офіційний сайт Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій (укрноїві) – режим доступу: <https://nipo.gov.ua/>

4. Система дистанційного навчання Полтавського державного аграрного університету, дистанційний курс «Патентна діяльність»